

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Найменування центрального органу управління освітою, власника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. директора

 Алла АДАМЕНКО

« 02 » 09 202р.

АВТОМАТИЗОВАНЕ ПРОЕКТУВАННЯ

Назва навчальної дисципліни

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки фахового молодшого бакалавра

Назва освітньо-професійного ступеня

спеціальності 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка

Шифр і назва спеціальності

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Київським авіаційним фаховим коледжем

Повне найменування вищого навчального закладу

Розробник:

 А. Мугаківський викладач

Схвалено на засіданні циклової комісії
професійної та практичної підготовки

Назва циклової комісії

Протокол № 1, від «02» 09 2022р.

Голова циклової комісії

Підпис

С. Жолсін
Прізвище та ініціали

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Автоматизоване проектування» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності «Авіаційна та ракетно-космічна техніка»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення основних законів і положень, на яких базується сучасне автоматизоване проектування авіаційних літальних апаратів (далі – ЛА) і засобів технологічного оснащення для їх виготовлення.

Міждисциплінарні зв'язки: Фізика; Конструкція авіаційних ЛА; Технологічне оснащення; Конструювання вузлів та деталей авіаційних ЛА; Виробництво деталей авіаційних літальних апаратів; Основи комп'ютерних технологій; Технологія складання і випробування авіаційних літальних апаратів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Основи предмету.
2. Моделювання технічних об'єктів в системах автоматизованого програмування (далі – САПР).
3. Геометричне моделювання в системах автоматизації конструкторських робіт.
4. Моделювання процесів конструювання.
5. Системи автоматизації проектно-конструкторських робіт.
6. Автоматизація процесів виготовлення технологічної оснастки на обладнанні з числовим програмним керуванням.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Автоматизоване проектування» є придбання студентами теоретичних знань і практичних навиків щодо основ автоматизованого проектування авіаційних виробів та технологічних процесів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Автоматизоване проектування» є:

- вивчення термінології у сфері автоматизованого проектування;
- ознайомлення зі структурою та основними елементами сучасних САПР;
- ознайомлення з сучасними програмними комплексами;
- вивчення фірм-продуцентів обладнання з числовим програмним керуванням, основних принципів їх проектування та класифікації;

- вивчення методів завдання обводів ЛА, що застосовуються на практиці (методи степеневих рівнянь, сплайн-функцій, квадратичних параметрів, кривих ліній другого порядку, апроксимації);
- ознайомлення з принципами розрахунку обводів за допомогою відомих методів їх завдання;
- вивчення методики розрахунку кривих ліній за допомогою точок;
- ознайомлення із законами утворення та моделювання поверхонь в авіації;
- ознайомлення з алгоритмами розв'язання задач розрахунку розтинів поверхонь площинами;
- ознайомлення з алгоритмами розв'язання задач розрахунку розгортки поверхонь площинами;
- ознайомлення з основами проектування технологічних процесів виготовлення деталей ЛА із застосуванням САПР;
- вивчення принципів і сучасних підходів до автоматизації технологічних процесів виготовлення площинної, малкової та об'ємної оснастки на обладнанні з числовим програмним керуванням;
- ознайомлення з алгоритмами розрахунків перетину двох площин із застосуванням принципів САПР.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- структуру сучасних обчислювальних комплексів;
- сучасне програмне забезпечення, що використовується у проектуванні та виробництві авіаційних ЛА;
- принципи побудови ідеології робіт із сучасними CAD/CAM/CAE-системами;
- конструкцію та основні відтворюючі пристрої з програмним керуванням;
- основні види поверхонь, що використовуються в авіації;
- поняття про лінійчаті поверхні та закони їх утворення;
- поняття про кінематичні поверхні та закони їх утворення;
- поняття про перехідні поверхні та закони їх утворення;
- алгоритми розрахунків розтину поверхонь площинами загального положення;
- правила та принципи роботи з текстовими і табличними редакторами, що використовуються при автоматизованому проектуванні;
- правила та принципи роботи з графічними програмами типу ProEngineer, AutoCAD, SolidWorks, Unigraphics та ін.;
- алгоритми розрахунків траєкторії руху ріжучого інструменту при механічній обробці деталей на верстатах з числовим програмним керуванням.

вміти:

- працювати за персональним комп'ютером із основними CAD/CAM/CAE-системами на рівні, не нижчому від початкового користувача;
- працювати з основними представниками обчислювальних пристроїв, що використовуються на вітчизняних авіабудівних підприємствах;
- складати алгоритми моделювання поверхонь ЛА;
- орієнтуватися у виборі CAD/CAM/CAE-систем для виконання поставлених задач автоматизованого проектування.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **54** годин за навчальним планом.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ОСНОВИ ПРЕДМЕТУ

Вступ

Задачі по предмету «Автоматизоване проектування». основні принципи побудови автоматизованих систем. Сучасний рівень розвитку програмного продукту для автоматизованого проектування.

Тема 1.1 Принципи побудови САПР в авіабудівництві

Термінологія у галузі автоматизованого проектування. Особливості сучасного виробництва авіаційних ЛА, що обумовлюють використання автоматизованих систем. Підходи і принципи формування сучасних і перспективних САПР. Ідеологія побудови діалогу «інженер-САПР».

Тема 1.2 Забезпечення проектно-конструкторських робіт САПР

Технічне забезпечення САПР при індивідуальній роботі з системою. Основи проектно-конструкторських робіт при створенні авіаційних ЛА.

Тема 1.3 Апаратні компоненти САПР в авіабудівництві

Види технічних компонентів, що входять до складу сучасних програмних комплексів. Сучасні підходи до формування програмних продуктів і компонентів САПР.

Тема 1.4 Обладнання з числовим програмним керуванням як складова частина САПР

Сучасні моделі обладнання з числовим програмним керуванням. Фірми-продуценти обладнання з числовим програмним керуванням та основні принципи проектування. Класифікація обладнання за функціональним призначенням та можливостями залежно від вимог до авіаційних конструкцій. Типові технічні параметри сучасних моделей обладнання з числовим програмним керуванням.

Тема 1.5 Програмне забезпечення САПР

Види програмного забезпечення. Системне програмне забезпечення. Основні функції та можливості. Інструментальні пакети та прикладні системи САПР.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 МОДЕЛЮВАННЯ ТЕХНІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ САПР

Тема 2.1 Опис обводів ЛА. Метод степеневих рівнянь.

Використання кривих ліній для опису обводів панелей, секцій, відсіків, агрегатів і ЛА в цілому. Типи кривих ліній. Суть степеневих рівнянь. Методологія завдання обводів за допомогою степеневих рівнянь.

Тема 2.2 Методи сплайн-функцій і квадратичних параметрів.

Суть сплайн-функцій. Квадратичні функції в авіабудуванні. Методологія завдання обводів за допомогою сплайн-функцій і квадратичних параметрів.

Тема 2.3 Метод кривих ліній другого ступеня

Суть, особливості і переваги кривих ліній другого ступеня. Методологія завдання обводів за допомогою кривих ліній другого ступеня. Поняття дискримінанту «інженерного трикутника». Застосування.

Тема 2.4 Методи апроксимації кривих ліній. Лінійна апроксимація

Основні задачі апроксимації. Види апроксимації та їх характеристика. Методологія завдання апроксимацією кривих ліній. Можливості і застосування апроксимації в авіабудуванні.

Тема 2.5 Кільцева апроксимація, апроксимація відсіками обвідної

Суть кільцевої апроксимації. Суть апроксимації відсіками обвідної. Показники кільцевої апроксимації та сфера її застосування.

Тема 2.6 Алгоритм розрахунку координат точок кривої лінії для автоматизації конструкторських робіт

Побудова кривих ліній за допомогою точок. Оптимальне розташування та кількість точок для побудови кривих ліній різної кривизни. Види завдання точок на площині і у просторі. Алгоритм розрахунку координат точок кривих ліній, що створюють контур ЛА.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ГЕОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В СИСТЕМАХ АВТОМАТИЗАЦІЇ КОНСТРУКТОРСЬКИХ РОБІТ

Тема 3.1 Поверхні ЛА

Різноманіття поверхонь, що використовуються в авіабудуванні. Суть лінійчатих поверхонь. Закони утворення та моделювання. Застосування при завданні обводів панелей, секцій, відсіків, агрегатів і ЛА в цілому.

Тема 3.2 Кінематичні поверхні

Суть кінематичних поверхонь. Закони утворення та моделювання. Застосування при завданні обводів панелей, секцій, відсіків, агрегатів і ЛА в цілому.

Тема 3.3 Дискретні, каркасні та перехідні поверхні

Суть дискретних поверхонь. Суть каркасних поверхонь. Суть перехідних поверхонь. Закони утворення та моделювання. Застосування при завданні обводів панелей, секцій, відсіків, агрегатів і ЛА в цілому.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ КОНСТРУЮВАННЯ

Тема 4.1 Алгоритм розв'язання задачі розрахунку розтину лінійчатої поверхні ЛА площиною

Постановка задачі розрахунку перерізів поверхонь при проектуванні авіаційної техніки. Вихідні дані для формування алгоритму розв'язання задачі розрахунку розтину лінійчатої поверхні площиною. Моделювання геометричного результату розтину. Визначення алгоритму.

Тема 4.2 Алгоритм розв'язання задачі розрахунку розтину кінематичної поверхні ЛА площиною

Постановка задачі розрахунку перерізів поверхонь при проектуванні авіаційної техніки. Вихідні дані для формування алгоритму розв'язання задачі розрахунку розтину кінематичної поверхні площиною. Моделювання геометричного результату розтину. Визначення алгоритму.

Тема 4.3 Алгоритм розв'язання задачі розрахунку розгортки складових частин ЛА

Постановка задачі розрахунку розгортки складових частин ЛА при проектування авіаційної техніки. Вихідні дані для формування алгоритму розв'язання задачі розрахунку розгортки. Визначення алгоритму із застосуванням методу триангуляції.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

СИСТЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЕКТНО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ РОБІТ

Тема 5.1 Базові САПР

Основи конструювання складових частин ЛА із застосуванням САПР. Принципи роботи із програмними продуктами ProEngineer.

Тема 5.2 Основи проектування технологічних процесів виготовлення деталей ЛА із застосуванням САПР.

Поняття про автоматизоване проектування технологічних процесів в авіації. Цілі та задачі автоматизації при розробці технологічних процесів. Основні напрями при автоматизації технологічних процесів. Типові сучасні

технічні рішення щодо автоматизації технологічних процесів виготовлення деталей ЛА.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ВИГОТОВЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСНАСТКИ НА ОБЛАДНАННІ З ЧИСЛОВИМ ПРОГРАМНИМ КЕРУВАННЯМ

Тема 6.1 Автоматизація процесів виготовлення площинної оснастки на обладнанні з числовим програмним керуванням

Основні представники площинної оснастки для виготовлення і ув'язки складових частин ЛА. Задачі автоматизації технологічних процесів виготовлення площинної оснастки. Основні напрямки автоматизації процесів виготовлення площинної оснастки. Моделі обладнання з числовим програмним керуванням.

Тема 6.2 Автоматизація процесів обробки малкованої оснастки на обладнанні з числовим програмним керуванням

Особливості конструкції малкованої оснастки, що обумовлюють застосування автоматизованих технологій при її розробці та виготовленні. Основні напрямки автоматизації процесів виготовлення малкованої оснастки. Моделі обладнання з числовим програмним керуванням.

Тема 6.3 Автоматизація процесів обробки криволінійних поверхонь об'ємної оснастки на обладнанні з числовим програмним керуванням

Особливості конструкції об'ємної оснастки, що обумовлюють застосування автоматизованих технологій при її розробці та виготовленні. типові конструктивні параметри пуансонів і матриць. Типові конструктивні параметри виклеувальної для складових частин ЛА із полімерних композиційних матеріалів. Основні напрямки автоматизації процесів виготовлення об'ємної оснастки.

Тема 6.4 Автоматизація розрахунків ліній перетину двох поверхонь складових частин ЛА

Типові конструктивні приклади перетинів двох площин у планерах сучасних ЛА. Параметри кривих ліній перетину площин. Задачі визначення положення ліній перетину. Практичне застосування координат ліній перетину. Основні напрямки автоматизації процесів розрахунку.

Тема 6.5 Системи з числовим програмним керуванням

Різновиди систем з числовим програмним керуванням. Місце та роль систем у САПР. Сучасні тенденції до розвитку та вдосконалення систем з числовим програмним керуванням.

3. Рекомендована література

1. Гувер М. САПР и автоматизация производства. – 1987.
2. Михайленко В.Е. Справочник по машинной графике в проектировании. – 1984.
3. Керимов Г. Автоматизированное проектирование конструкций. – 1985.
4. Осин М.И. Методы автоматизированного проектирования летательных аппаратов. – 1986.
5. Завьялов Ю.С. Слайны в инженерной графике. – 1985.
6. Вайсбург В.А. Автоматизация процессов подготовки авиационного производства на базе ЭВМ и оборудования с ЧПУ. – 1985.
7. Константинов М.Т. Расчет программ фрезерования на станках с ЧПУ. – 1985.
8. Брябрин В.Н. Программное обеспечение персональных ЭВМ. – 1988.
9. Гриценко И.А. Методы задания кривых линий и поверхностей для их воспроизведения на оборудовании с ЧПУ. – 1990.
10. Стогний Н.Н. Программное обеспечение персональных ЭВМ. – 1989.
11. Гриценко И.А. Повышение эффективности программной обработки оснастки на оборудовании с ЧПУ. – 1992.
12. Родин П.Р. Обработка фасонных поверхностей на станках с числовым программным управлением. – 1988.
13. Сибирцев В.Г. Бейсик для персональных ЭВМ. – 1992.
14. Пол Мак – Федрис. Windows 98. – 2000.
15. Фокс А. Вычислительная геометрия. – 1982.
16. Джордж М. – Excel. – 2000.
17. РТС. ProEngineer. – 2004.
18. Гриценко І.А., Животовська К.А., Король В.М., Мамлюк О.В., Терещенко Ю.М. Технологія виробництва літальних апаратів. Підручник. // За ред. Терещенко Ю.М. Книга 1. Технологія виготовлення деталей ЛА. – К.: Вища освіта, 2004.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання диференційований залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання Дипломне проектування